

„Verden, som Manden har skabt den“,

er titlen på en bog af Charlotte Perkins Gilman, som er god at få forstand af, og som indeholder uendelig meget, der er slående sandt, og som må påvirke den, der tænker lidt dybere over livet og ikke lader sig nøje med de overfladiske slutninger, som de fleste mennesker drager af sine livserfaringer.

Men samme ord kunde man også sætte over denne rædselsfulde verdenskrig, militarismens forfærdelige frugt! Tror nogen for alvor, at Europa i over en menneskealder havde lagt militarismens hårde åg over landene og brugt alle de vidunderlige opfindelser, menneskene har gjort, til at udgranske mordredskaber, der kappedes om at bringe det største antal mennesker død og fordærvelse for tilsidst at udlade den uhyre spænding i dette rædselsfulde menneskeslagteri, hvorunder verden nu stønner, hvis der i alle lovgivende forsamlinger, blandt ministrene, blandt de regerende fyrster havde været ligeså mange kvinder som mænd? Den, der tror det, er meget kortsynet!

Tro ikke, at jeg mener, kvinder er bedre end mænd, eller at jeg ikke véd, der findes tusinder af fanatiske kvinder, der kunde være rede til at kradse øjnene ud på sin øjeblikkelige fjende for at tilfredsstille sin hævnfølelse. Desværre, dem findes der nok af endnu. Men de kvinder, der kunde nå op til de ledende pladser, op i de lovgivende forsamlinger, nødtes til at lære selvbeherskelse og hensyntagen til anderledestænkende.

Og kvinden er slægtens moder; hun véd, hvad det koster at sætte et menneske i verden. „Når kvinden føder, har hun bedrøvelse, fordi hendes time er kommen, men når hun har født barnet,

kommer hun ikke mere den trængsel ihu for glæden over, at der er født et menneske til verden,“ og hun véd, at så at sige hver eneste mand, der falder, har en moder eller en hustru, der græder over ham. Dette føler hun langt dybere end manden, derfor vil kvindens medstyre af verden have større udsigt til at bringe menneskekærligheden og broderskabsfølelsen iblandt alle folkene til sejr end noget andet.

Når røgen fra det Ragnarok, der nu er over verden, en gang er draget bort, bliver der uendelig meget for kvinderne at virke. Var vi ikke så fattige på politisk indflydelse, skulde vi hindre, at der ved ny uret imod folkene, ved afståelse af landsdele imod folkenes vilje blev lagt spiren til en ny krig, når der atter er vokset en slægt af mænd op, der kan gøde jorden med sit blod som denne. Vi skulde tvinge de ledende statsmænd til at lade *nationalitetsprincippet* være det rådende, når Europas kort skal ændres og til at fremtvinge den afrustning af folkene, som ofte er bleven foreslået, men aldrig gennemført. Men ak, intet har vi at sige! Om end alle de store mellemfolkelige kvindesamfund endes om at indgive et bønsskrift om disse ting, vilde det så hjælpe? Jeg tvivler desværre om det. Forsøges burde det imidlertid.

Dette er, hvad der forekommer mig at være kvindernes første pligt, når krigen slutter; øjeblikkets krav til kvinderne.

Men vi må tage længere udsyn. Vi må virke for, at der kommer kvinder ind i de styrendes rækker. Dette sker bedst igennem 2 ting: 1) at der i alle lande vælges kvinder ind i de lovgivende

forsamlinger, ikke alene at kvinderne får valgret og bliver valgbare, men også at der er så megen samfølelse mellem dem, at de sørger for, at kvinder bliver valgte, og 2) at kvindernes opdragelse anlægges på at vække deres samfundsmedviden og gøre dem til gode statsborgere i sit fædreland.

Kvinderne bør gøre oprør imod, at den eneste gerning, der tildeles dem i et af verdenshistoriens største øjeblikke, er magtesløse og forpinte at se til og så at pleje de sårede og strikke strømper og sy skjorter til soldaterne!! De bør virke til, at udviklingen kommer til at gå i den retning, at kvinderne kommer med til, ikke alene i det skjulte, men for åbent tæppe at skabe verdenshistorien.

Og nu vort eget fædreland, Danmark, og indenfor det vort snævrere samfund: Dansk kvindesamfund, skal det lægge hænderne i skødet?

Nej og atter nej! Fællesstyrelsen har været samlet, og vi mener, at øjeblikket også stiller krav til os.

Verdenskrigen har lammet os alle, så at kredsene synes, de ikke kan holde foredrag, som ikke handler om krigen. Nuvel, om emner, der vedrører krigen, kan der holdes uendelig mange oplysende foredrag, som netop tiltrænges stærkt både blandt mænd og kvinder: der bør tales om Europas historie siden 1848, om de forskellige folk, der kæmper, deres folkekarakter og historie; om folkerettens love, og hvad det er at krænke folkeretten, om de love for krigsførelse, som folkene er bleven enige om på Haagkonferencen o. s. v. Foredragene bør være aldeles *neutrale*, som kon-